

מעדני אשר

גיליון שפ"ט

(שנה ט')

פרשת וירא תשע"ב

י"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

האם אפשר לקיים מצות ביקור חולים

בביקור בלבד בלי לדבר כלום עם החולה?

בפרשתן י"ח א' וירא אליו ה' וגו'.

איתא בגמ' ב"מ פ"ז יום שלישי למיתו היה ובא הקב"ה לשאול בשלומו, מדוע הגיע הקב"ה לביקורו רק ביום השלישי עיין בספר מעדני אשר פרשת וירא תשס"ח כמה תרוצים נפלאים, ובענין ביקור חולים ע"י הטלפון עיין ספר מעדני אשר פרשת וירא תשס"ט, בענין ביקור חולים במחלה מדבקת עיין ספר מעדני אשר פרשת וירא תשס"ח.

הנה כתבו הראשונים עיין מושב זקנים לבעלי התוספת, וכן בחזקוני, וכן ברא"ם וכן בגור אריה דלכן ילפינן בגמ' דבא לבקר את החולה, מכיון שלא נזכר כאן שום דיבור בעת שנראה אליו ה' ולא מצינו בשום מקום לשון וירא שלא כתוב אחריו אמירה או דיבור, על כן צריכים לומר שכל מה שנתראה אליו ה' אל אברהם היה זה כדי לבקרו כשהוא חולה, ולא לשם דיבור מסוים.

וברא"ש על התורה עיין בהר שקנים **כתב חידוש גדול** וז"ל מלשון וירא מוכח שלא בא אלא לבקרו מדלא כתוב אחריו לא אמירה ולא דיבור, ובא ללמד דרך ארץ שיש לו לאדם לבקר החולה ואפילו לא ידבר עמו דבר כגון שמצאו ישן וניחא לו כאשר יגידו לו לחולה כי בא פלוני לראותו עושה לו נחת רוח.

אבל בספר חרדים כתב פרק כ"ד אות מ"ז וז"ל ואחד מענפי המצוה לדבר עם החולה ולשון רבי שלמה בן גבירול והחולים תשיחם, וכתב הרשב"ץ בווהר הרוקיע חלק העשין אות כ"ה דכתב הרב כן שיש מצוה לדבר עם החולים, מפני שהדיבור יפה לחולים.

ומביא ראיה: מהא דאמרין בגמ' נדרים מ"א ע"א דדיבורא קשיא לעינא ומעלי לאישתא, חזינן דדיבור הוא טוב לחולה.

וכן בספר לשון חכמים ח"ב סי' כ"ה מעיר הערה נחוצה דענין מצוה ביקור חולים אין עניינו כמו שרגילים לילך אל החולה בשבת ברוב עם לומר שבת טובא שאז מפני קול המולה אין יכול לישא וליתן מעניניו רק עניינו שילך ביחידות לבקר ולשאול מן ענין חליו וישא ויתן בענין רפואתו ומביא נמי את דברי ספר חרדים שכתב שהדבור יפה לחולים, עיין בשר'ת ציץ אליעזר חלק ה' רמת רחל סימן ג'.

אדם שיודע שאם יראה את החולה יצטער

האם מותר לו לקיים מצות ביקור חולים בשבת?

בפרשתן י"ח א' וירא אליו ה' באלוני ממרא וגו'.

וברש"י שבא לבקר את החולה.

ובגמ' סוטה י"ד ע"א אחרי ה' אלוקיכם תלכו, וכי אפשר לו לאדם להלך אחר השכינה, והלא כבר נאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא, אלא הלך אחר מדותיו של הקב"ה, מה הקב"ה ביקר חולים שנאמר וירא אליו ה' באלוני ממרא אף אתה בקר חולים.

יש לחקור אדם שילך לבקר את החולה בשבת ויראה את המצב שלו ויצטער האם יש לו מצוה לבקר את החולה או דילמא אין לו את המצוה כיון שע"י זה יתבטל ממצות עונג שבת

הנה איתא בגמ' שבת י"ב ע"א ואין מנחמין אבלים ואין מבקרין חולים בשבת דברי בית שמאי ובית הלל מתירין, ואיתא בגמ' שבת י"ב ע"ב א"ר חנינא בקושי התירו לנחם אבלים ולבקר חולים בשבת, וברש"י שם מפני שמצטער.

ולענין הלכה: כתב בש"ע אור"ח סימן רפ"ז דיכולים לבקר את החולה בשבת, ולא הזכיר דרך בקושי התירו.

אבל המגן אברהם שם מזכיר הך דרבי חנינא דבקושי התירו לבקר חולים בשבת, ופירש הטעם מפני שחששו שמא יבוא לזעוק, ומתוך כך כותב התנגדות לאותן שכל ימות השבוע אין הולכין רק בשבת.

והנה בשערי תשובה סימן רפ"ז **כתב** דמי שהוא רך הלבב ומיצר על יסורי החולה אין לו לילך בשבת לבקר החולה, דלעונג ניתן ולא לצער.

אבל בשו"ת ציץ אליעזר חלק ה' רמת רחל סימן י"ד **תמה עליו:** מהא דאיתא בשאילתות ויקרא שאילתא צ"ג וז"ל ברם צריך בשבת מהו לשילולי בקצורא, מי אמרינן כיון דאזיל וחזי ליה דאית ליה צערא חלשא דעתיה וקא עקר עינוגא דשבתא ורחמנא אמר וקראת לשבת עונג, או דלמא כיון דאמר מר כל מאן דאזיל ומשאיל בקצירא דמי כמאן דיהב ליה חיי והלכך שפיר דמי דתניא וכו' ואין מבקרין את החולים בשבת ובית הלל מתירים והלכתא כבית הלל בכולהו עכ"ל, הרי למדנו מדברי השאילתות דזהו גופא היה הקושי לחז"ל אם להחליט להתיר לבקר חולים בשבת היות שע"י הביקור עוקר המבקר ממנו מצות עונג שבת, וא"כ הרי נלמד מזה דשפיר דמי לבקר החולה בשבת גם כשהוא רך הלבב ומיצר על יסורי החולה כי מצות עונג שבת נדחית מפני מצות הביקור חולים, ודלא כהשערי תשובה.

גליון זה נודב לעילוי נשמת

הרב אליהו בן אבא הלוי ז"ל

קופנהגן, דנמרק

נלב"ע ט"ז חשוון תש"ע ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה

נ"ה נשמת אדם

נ"ה נשמת אדם

בית חולים ששעות הביקור בשעות שאסרו חז"ל

לבקר את החולה האם יש מצוה לבקר את החולה?

בפרשתן י"ח א' וירא אליו ה' וגו' והוא ישב פתח האהל כחום היום.

וכתבו האחרונים: דלכן הגיע הקב"ה דווקא כחם היום, משום דאיתא בגמ' נדרים מ' אין מבקרין את החולה לא בג' שעות ראשונות ולא באחרונות, אלא באמצע לכן הגיע הקב"ה דווקא באמצע היום, כך כתב החיד"א בספרו נהל קדומים בפרשתו.

ובטעם הדבר שאין מבקרין את החולה בשעות אלו: איתא בגמ' נדרים מ' ע"א דבג' שעות ראשונות של יום, כל חולה מיקל עליו המחלה בבוקר, ולא יחוש המבקר לבקש עליו רחמים, וכן לא יבקר בג' שעות אחרונות של יום, שאז מכביד עליו חליו ויתייאש מלבקש עליו רחמים, אלא באמצע היום.

אבל הרמב"ם פרק י"ד הלכות אבל הלכה ה' כתב טעם אחר מדוע אין מבקרין את החולה בשעות אלו וז"ל ואין מבקרין את החולה לא בשלש שעות ראשונות ביום, ולא בשלש אחרונות, מפני שהן מתעסקין בצרכי החולה.

וכן במאירי נדרים מ' ע"א מביא פירוש זה בשם הראשונים.

ובכסף משנה הלכות אבל פרק יד הלכה ה' שם הקשה וז"ל ולא ידעתי למה השמיט טעם הגמרא, ואפשר שלא היה בגירסתו, ובדרב"ז שם כתב דהרמב"ם חידש טעם אחר, לפי בקיאותו בחללים.

והנה החיד"א בברכי יוסף כתב שיש נפק"מ בין טעם של הגמ' לטעם של הרמב"ם דלטעם הש"ס אם הוא הולך כמה פעמים בכל יום, נראה דלא שייך טעם הש"ס, אבל טעם הרמב"ם שייך, דאף דידוע בטיבו ולו יבין את זאת בינה לעתים בחולה זה עצמו ואין לחוש לטעם הש"ס, מ"מ אכתי לטעם הרמב"ם שעושיין צרכיו יש לו להמנע.

והנה החיד"א מוסיף ונראה שהעולם סמכו על טעם הרמב"ם, דעתה אין מקפידין בגלילותנו בזה, דכיון דטעמא הוא שעושיין צרכיו, לא אכפת, דיש להם בית אחר, או אין נמנעין לעשות בפניו.

ובערוך השולחן יורה דעה סימן שלה סעיף ה' כתב טעם אחר מדוע מקילין בזה וז"ל ואין זה איסור אלא עצה בעלמא לפיכך לא נהגו עתה לדקדק בזה.

ובשבט יהודה יור"ד סימן של"ה כתב טעם אחר מדוע מקילין דאנשים וידיעם שאם לא ילכו עכשיו יתבטל לגמרי המצוה ובכהאי גוונא מותר ללכת בכל השעות.

וכן בחפץ חיים בספרו אהבת חסד חלק ג' פ"ג כתב דאף שאין למבקרין לחולה לא בשלש שעות ראשונות ולא באחרונות, מכל מקום אם הוא ממחר לדרכו וכשלא יבא לבקר בזמן שקבעו חכמים, אזי לא יבקר כלל, נראה שטוב יותר שיבקר על כל פנים באלו הזמנים משיבטל מצוה זו לגמרי.

וטעם הדבר: כי אולי יועיל לו בביקורו לאיזה דבר לרפואה לכבד ולרבע לפניו כדאיתא בגמ' נדרים מ"א דזה גם חלק ממצות ביקור חולים.

וכן כתב בשו"ת שלמת חיים יור"ד סימן קפ"ה שאם הבית חולים עשה שעות ביקור בשעות שאסרו חז"ל מותר ללכת לבקר.

האם מותר לקיים מצות ביקור חולים בלילה?

הנה בספר תורת חיים סנהדרין ל"ד עמוד ב' כתב אין מבקרין את החולה בלילה שלא ימנע עצמו מן הרחמים מפני שאז מכביד עליו חליו ויתייאש ממנו כמ"ש בטור יור"ד סי' של"ה.

מעדני אשר: כוונתו למה שכתב הטור אין מבקרין החולה בג' שעות ראשונות של יום ולא בג' אחרונות של יום שאז מכביד עליו החולה ויתייאש מלבקש רחמים וסבר התורת חיים שמטעם זה נמי אין מבקרין את החולה בלילה לפי שגם אז מכביד חליו כמו שכתב הרד"ק תהלים ו' פסוק ז' על הפסוק "יגעתי באנחתי אשחה בכל לילה מטתי בדמעתי ערשי אמסה" וז"ל כי אני נאנח ודואג על חללי ובוכה עד שאשחה מטתי בכל לילה, כי בלילה יכבד החולי ויאנח האדם ויבכה על חליו, וכן כתב במאירי שם, וכן כתב בספר ראשית חכמה שער אהבה פרק ה' שנראה בחוש בעיני החולים שבלילה יכבד עליהם החולי.

מדוע המכבה נר בשבת לחולה שאין בו סכנה חייב

הרי הוא טעה בדבר מצוה של ביקור חולים?

הנה איתא בגמ' שבת ל' ע"א המכבה את הנר בשבת לחולה שאין בו סכנה חייב חטאת למ"ד שמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב.

הנה באור שמח הלכות שבת פרק א' ס"ק ח' הקשה מדוע מכבה את הנר בשביל חולה שאין בו סכנה חייב שבת ל' א' הרי קימ"ל סוכה מ"ב ע"א טעה בדבר מצוה פטור וכאן נמי הרי טעה בדבר מצוה של ביקור חולים, א"כ מדוע חייב.

ומתריץ: דיש לחלק במצוה שבין אדם לחבירו שחייב אע"ג דטרוד בדבר מצוה כמו צדקה שחייב אם נתן בשבת אע"ג דטעה בדבר מצוה כמבואר במשנה שבת ב' ע"א עיין תוס' יו"ט ריש שבת, עיין בשו"ת שערי דעה חלק ב' סוף סימן י' ס"ק י"ז, ובכלי חמדה פרשת כי תצא, וכן בגליוני הש"ס שבת ב' ע"א, ועיין במעדני אשר פרשת ויקהל תש"ע אריכות גדולה מדוע בצדקה שבת לא אמרינן טעה בדבר מצוה פטור.

ב. הנה מצוה ביקור חולים נחלקו הראשונים האם הוא מצוה דאורייתא או דרבנן דעת הלכות גדולות אות ל"ז דהויא דאורייתא ומנה את זה במנין המצוות, אבל הרמב"ם בשו"ש ב' השיג על דבריו דביקור חולים אינו מצוה אלא מדבריהם, וכן כתב בהלכות אבל פרק י"ד הלכה א' דיש שבע מצוות עשה מדבריהם, ואחד מהם זה ביקור חולים, והנה לפי שיטת הרמב"ם אפשר ליישב ע"פ מה שכתב בטעם המלך הלכות שופר פרק ב' הלכה ו' מובא במנחת חינוך מצוה קכ"א ס"ק י"ג, וכן בשו"ת אחיעזר חלק ג' סימן פ"ג ובשו"ת ש"מ מהדורא א' חלק א' סימן רל"ג פליג על זה, דבמצוה דרבנן דאינו בהיל כך כן לא אמרינן טעה בדבר מצוה פטור לפי הנ"ל אתי שפיר כיון דביקור חולים מצוה דרבנן ליכא בהו פטור של טעה בדבר מצוה, מעדני אשר.

ובכלי חמדה פרשת מקץ בקונטרס המלואים מתריץ ביסוד זה: מדוע אין מדליקין בשבת בפתילות שאין דולקין טוב שמא יטה, וקשה הא אפילו יטה לא הויא אלא טועה בדבר מצוה, ולפי הנ"ל א"ש דבמצוה דרבנן ליכא הפטור ונר חנוכה רק דרבנן.

ובחתם סופר שבת ל' ע"א הקשה נמי מדוע המכבה את הנר לחולה שאין בו סכנה חייב, הרי לרפאות חולה שאין בו סכנה מצוה רבה הוא כמו שכתוב בטור יור"ד סימן של"ז וא"כ ישראל ששגג וריפא חבירו בשבת וכיבה נר בעבורו הויא ליה טעה בדבר מצוה ועשה מצוה ופטור, א"כ מדוע כתוב בגמ' דחייב.

מעדני אשר: לפי דבריו אי אפשר לתרץ תירוץ הנ"ל דהוא לא הזכיר את החיוב משום מצות ביקור חולים, אלא דיש חיוב לרפאות חולה והוא מן התורה, עיין שפת אמת שבת ג' ע"א.

מדוע היה צריך שליח לרפאות את אברהם

הרי היה לו אבן בצוארו שבוה היה מתרפאים כל החולים?

בפרשתנו י"ח ב' וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו.

הנה איתא בגמ' ב"ב פ"ו ע"ב דמלאך אחד בא לרפאות את אברהם.

יש להקשות: מהא דאמרין בגמ' ב"ב ט"ז ע"ב על הפסוק "וה' ברח את אברהם בכל" רבי שמעון בן יוחאי אומר אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא, א"כ כשחלה אברהם אבינו מן המילה, מדוע היה צריך שליח מיוחד שירפא אותו, הרי אם האבן ריפא את כל העולם כל שכן שעצמו היה יכול להתרפא בזה, א"כ מדוע לא הסתכל על האבן, כך מקשה במושב זקנים לבעלי התוספות, וכן המהרש"א ב"ב ט"ז ע"ב, וכן החיד"א בפרשתנו בספרו פני דוד, וכן בתפארת יהונתן בפרשתנו.

איכא כמה תרוצים:

א. דווקא מכה שבא בידי אדם היה מרפא, אבל מילה הויה כחולשא בידי שמים לכן לא היה יכול לרפאות, כך תירץ באמרי נועם.

אבל המהרש"א ב"ב ט"ז ע"ב **דחה תרוץ זה:** וכתב דזה דחוק דהרי מילה הויה חולשא בידי אדם.

ב. אל"ג דניתן רשות לאדם להתרפאות, כמו דדרשינן בגמ' ורפא ירפא מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות, מ"מ ממדת תמימות לבקש רחמי שמיא, ולא ללכת אל הרופא או לעסוק בתרופות, לכן לא היה רוצה אברהם להתרפאות עם האבן, כך תירץ המהרש"א בבא בתרא ט"ז עמוד ב'.

ובשפע חיים בפרשתנו מוסיף הסבר נפלא על דברי המהרש"א: דכיון דאברהם אבינו אמר לו הקב"ה התהלך לפני והיה תמים ופירש רש"י מהמדרש התהלך לפני במצות מילה ובדבר הזה תהיה תמים, היינו שאמר לו הקב"ה שלא יביט אל האבן הטובה כדי להתרפאות על ידה מן המילה, רק שיתנהג בזה במדת התמימות שלא לתור אחרי רפואה ואפילו לא סגולית רק ימתין ויצפה לרחמי שמים להתרפא מהקב"ה בלבד.

ג. כיון שע"י מצוה מילה זכה אברהם להיות תמים, ולמשול על כל רמ"ח איבריו, ולהגיע לשלימות רבות על כן לא רצה אברהם לרפאות את עצמו באבן הטובה, כדי להראות בזה, שכל תוקף הכאב שיש לו הוא כאין ואפס בעיניו, אחרי שזכה באמצעות מצוה זו, לדברים כה נשגבים, כך תירץ החיד"א בפרשתנו בספרו פני דוד.

ד. ע"פ מה דאמרין בגמ' ברכות ה' ע"ב דחולה אין יכול לרפאות את עצמו משום דאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, א"כ הכי נמי אברהם אע"ג שכל חולה שהיה מסתכל על האבן היה מתרפא לגבי אברהם זה לא עזר משום דאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, כך תירץ בתפארת יהונתן בפרשתנו.

ה. ע"פ מה שכתב בתפארת יהונתן להגאון רבי יהונתן אבשיץ זצ"ל בטעם שלא בא הקב"ה עד יום השלישי להצטרף להצטרף לאברהם היה לזכותו וליוצאי חלציו ולפום צערא אגרא רק אין הקב"ה מניח לצדיקים בצרה שלשת ימים בראשית רבה צ"א ז' ולכן בא ביום השלישי לרפאותו, לפי הנ"ל אתי שפיר דאברהם עצמו מתוך שרצה בצער היסורים לא הפנה מבטו להסתכל על האבן טובה שבצוארו, כך תירץ השפע חיים מצאנז זצ"ל חלק ב' פרשת וירא.

ו. ע"פ מה שאיתא בתוספתא סוף קידושין דהא דהיה לאברהם אבן טובה זה היה רק בזקנותו ואפשר דבזמן שמל עצמו אף דכבר היה בימי הזקנות עוד לא היה לו האבן לפי הנ"ל אתי שפיר, כך תירץ בספר אפריון בפרשתנו לבעל הקסת סופר והקיצור ש"ע מפני שלמה ועוד.

מדוע קרא אברהם שם לבנו הנוול קודם הברית

הרי אין נותנים שם לתינוק רק אחר הברית?

בפרשתנו כ"א ג' ויקרא אברהם את שם בנו הנוול לו אשר ילדה לו שרה יצחק, וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים כאשר צוה אותו אלהים.

יש להקשות: הרי המנהג לתת שם לתינוק רק לאחר המילה ומדוע אברהם לא נהג כן והקדים לתת שם קודם המילה, כך מקשה הש"ד על התורה, וכן בביאור הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק כ"ט ס"ק מ"ד, וכן באמרי יוסף בפרשתו, וכן בספר כורת הברית.

יש שמתרץ: דהכונה שקרא לו שם ביום המילה, אבל לא שקרא שם קודם המילה, כך כתב בביאור הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק כ"ט ס"ק מ"ד.

טעם הדבר שאין נותנין שם מיד שנולד: כתב בספר כללי המילה לרבינו יעקב הגוזר דין להקרות שם לנער עמ' צ"ד מפני מה תיקנו לקרות לו שם לנער תיכף למילה, משום דעד עתה לפני המילה היה שם טומאה לפניו וחרפה שם ערלות, ועכשיו שנמול וקיימו בו מצות מילה צריך לשנות שמו לשבח, ומנ"ל שצריך לשנות שמו בשעת המילה שעד שלא מל בשר ערלתו היה שמו אברם ומיד כשנמול נשתנה שמו לשבח וניתוסף לו אות אחת ונקרא אברהם.

וכן כותב הר"ש מגרמיזא בסידורו אות ק"ט ולמה אין קוראין שם לנער כי אם ביום המילה, לפי שלא נקרא אברם אלא אברהם כי אם בשעת מילתו.

וכן בספר מטה משה בעיני מילה אות י"ח תניא וקורא לו שם כי אברם לא נקרא אברהם כי אם בשעת המילה, ועיין בספר שפע קודש על עניני מילה ע"מ קצ"ב עוד כמה טעמים בענין קריאת השם דווקא אחר הברית.

האם מותר לקרוא שם לתינוק שנולד

משמות שהיה קודם אברהם אבינו?

הנה בשו"ת מבי"ט חלק א' סימן רע"ו מובא בהגהות רבי עקיבא אייר יור"ד סימן רס"ה, וכן בפתחי תשובה שם **כתב משורת הדין שאין להעלות שם רק מאברהם ואילך** עקב אשר שמע אברהם בקולי ולא יקרא בישראל לכתחלה שם אדם ולא נח, דהנודר מבני נח מותר בישראל כמו ששינוי בנדרים אפילו שם ועבר, דלא מסקינן שם אלא בשם מי ששמר את התורה כולה, והנקרא בשם יפת וכיוצא בו מאשר קדמו לאברהם, אינו בכלל מי שעמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו, גדול בשם טוב ונפטר בשם טוב.

אבל בכנסת הגדולה תמה עליו: שהרי מצינו בגמ' ברכות ל"ג ל"ח ר' בנימין בר יפת, וח"ו שאביו של ר' יפת פרץ גדר, אלא חזינן דליכא קפיידא לקרוא אף בשמות שהיו קודם לאברהם.

וכן בברכי יוסף יורה דעה סימן רס"ה תמה על המבי"ט שהרי מצינו עקביא בן מהללאל עדיות ה, א אבות ג, א' חזינן דליכא קפיידא בזה והעולם אין נזהרים בזה קראו בשמותם אדם נח וכיוצא.

וכן בשו"ת תשובה מאהבה חלק א' סימן ל"ה כתב וז"ל מה ששאלת אם יש להקפיד לקרות שם כשמות שהיו קודם אברהם אבינו ששמעת קצת אנשים מקפידים אמרתי להעתיק לך דברי איש האלקים קדוש בעל ברכי יוסף יור"ד סי' רס"ה אות ו' ומביא את דברי המבי"ט וכן מה שתמה עליו הכה"ג שהרי מצינו ר' בנימין בר יפת וח"ו שאביו של ר' יפת פרץ גדר, וכיוצא בזה יש להעיר מעקביא בן מהללאל, וכיוצא, ומסיק התשובה מאהבה, ואף אנא אמיינא ראובן קרא לבנו בכורו חנוך אף שהיה שם חנוך קודם אברהם ע"ה.

מכתבים למערכת

מדוע מל אברהם את עצמו רק בחצות היום הרי זריזון מקדימין

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בפרקי דרבי אליעזר פרק כ"ט שאברהם מל את עצמו בחצי היום, דיש להקשות מהא דאיתא בגמ' פסחים ד' ע"א תנא כל היום כולו כשר למילה, אלא שזריזון מקדימים למצות שנאמר בראשית כ"ב "וישכם אברהם בבקר" חזינן דילפינן שמילה צריך להיות מיד בבוקר כמו שאברהם היה זריז, א"כ מדוע במילת עצמו גופיה לא הודרו למול מיד בתחילת היום והתעכב עד חצות היום, ותרצתם בשלשה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת

נראה לתרץ בעוד אופן, דהחשש הוא רק למול אחר חצות, אבל אברהם אבינו מל ממש בחצות היום או אין חשש, ועוד נראה לתרץ כי מסתם הצווי היה אותו באותו היום או יום קודם שימול את עצמו ולמצוה רבה כזו ששיך רק פעם אחת בחייו ודאי יש לעשות הכנה רבה ולא למול בלי הכנה וישוּב הדעת, ובשלמא אנו כבר יודעים דיש למול ביום השמיני אפשר להכין את עצמו קודם, משא"כ אברהם אבינו שלא ידע מקודם, ובעקידה שידע קודם דיש לעקור או כתוב וישכם אברהם בבוקר.

הגאון רבי ישראל שוורץ שליט"א רב ואב"ד תל ציון ראש כולל תלמידי הכתר"ס, ור"מ בישיבת סוכטשוב

נראה לתרץ, לפי מה שכתב בפנים יפות ועוד עיין מהרש"א נדרים ל"א ע"ב ומלבי"ם פרשת וירא פרק כ"ב פסוק א' המילת אברהם היה בגדר מילה שלא בזמנה, ולשיטת כמה פוסקים לא אמרינן במילה שלא בזמנה זריזון מקדימין למצוות, ודייק כן מלון הטר ע"י"ש לפי זה אתי שפיר מדוע מל אברהם את עצמו בחצות, אולם לפי מה שכתב בשו"ת נודע ביהודה יור"ד סימן קס"ז דגם במילה שלא בזמנה אמרינן זריזון מקדימין למצוות, יש ליישב ע"פ מה שכתב בשו"ת שבות יעקב חלק א' סימן ל' דרק מי שמל אחרי חצות היום ביטל מצות זריזות לפי זה יש לומר דאברהם אבינו מל ברגע של חצות וידע לכוין הרגע כמו משה רבינו עיין ברב"ד ד' ע"א ולפי זה שפיר לא ביטל מצות זריזון.

הגאון רבי דוד ליסניצין שליט"א ראש כולל היכל התלמוד ת"א

נראה לתרץ, דעצם המילה היה בחצות, אבל ההכנות למצוה היה מיד בבוקר, והיינו להכין סכין ולכרות עצים לעשות פחמים ולהבעיר אש, לפי הנ"ל אתי שפיר.

מדוע אין עושי ברית מילה קודם התפלה הרי זריזון מקדימין למצוות זה מיד בבוקר

מה שהקשתם בשם אחרונים כיון דזריזון מקדימין למצוות זה מיד בבוקר כמבאר בגמ' פסחים ד' ע"א מדוע אין מלן קודם התפלה מיד בבוקר, ותרצתם בחמשה אופנים.

הרה"ג רבי יחיאל יהודה משה דנציגר שליט"א מודיעין עילית

נראה לתרץ שהרי נוהגים שהמברך שותה מכוס היין שאמרנו עליו את הברכה, והרי אסור לשתות קודם התפלה כמו שנתבאר בשו"ע סימן פ"ט ס"ק ג' ובפרט יין ומשקה המשקר אסור לשתות או כמו שכתב בשו"ע תשובה ס"ק י"א על כן דחו את הברית לאחר התפלה ואז יברכו על היין.

הרב בן ציון מיללער שליט"א ירושלים

מה שהבאתם תירוץ בשם הלקט יושר חלק א' ס"ק ט' לתלמידי של תרומת הדשן שכתב וז"ל אין עושיין שום מצוה קודם התפלה, וראיה ממילה שהיא נדחת עד אחר התפלה כי התפלה היא במקום התמיד, והתמיד היה לעולם בתחלה, נראה להעיר דיש להוסיף על דברי קדשו ע"פ מה דמבואר בגמ' ברכות כ"ז ע"ב בשם רבי יהושע בן לוי דתפלות כנגד תמידן תקנו, ומבואר בזה"ק בכמה מקומות שברית מילה הוה כמו קרבן, ואין מקדימין שום קרבן לפני התמיד, לכך מתפללים תחילה כנגד התמיד שהיה תחילה ואח"כ עושיין הברית כנגד שאר קרבנות.

הרב מנחם מענדיל ש"ק שליט"א אשדוד

נראה לתרץ בעוד אופן כיון שאין מלן קודם הנץ ויש ענין לומר קריאת שמע קודם הנץ ולהסמיך גאולה לתפלה ולהתפלל שמע"ע בגן החמה, לכן אין מלן קודם התפלה תמיד.

איך מברכים להכניסו בכריתו של אברהם קודם הפריעה הא אברהם לא נצטווה על הפריעה

מה שהקשתם בשם אחרונים איך מברכים להכניסו בכריתו של אברהם לאחר המילה קודם הפריעה, הא אברהם לא נצטווה על הפריעה, ותרצתם בשלשה אופנים.

הרה"ג רבי משה יהודה פריד שליט"א ראש כולל מאור התלמוד ס. פאולא ברזיל

הרב יונה צבי רוטנברג שליט"א ירושלים

נראה לתרץ בעוד אופן, ע"פ מה שכתב בבית הלוי פרשת לך דך דמעיקרא נאמרה לאברהם אבינו מצות פריעה שיקימוה בניו לאחר מתן תורה ע"י"ש שדייק כן מהפסוקים ועיין הר צבי יור"ד סו"ס ר"י"ב ולפי זה אתי שפיר דגם הפריעה הוה בכלל בריתו של אברהם אבינו.

הרב הערשל פויגעל שליט"א אנטווערפן

הרה"ג רבי חיים דוד קרוקער שליט"א כולל גור בחולון ששמע בשם זקנו

הרה"ג רבי נחום מאיר גערמן שליט"א ר"מ עין חיים באבוב

נראה לתרץ ע"פ מה שכתב בתוס' רבינו פרץ פסחים ו' ע"ב דמה דאמרין להכניסו בכריתו של אברהם אבינו, לא קאי על המילה רק על שאר מצוות שקיים אברהם, כי חוץ ממצות מילה יש עוד תרי"ב מצוות שצריכים לקיים, וזה שאמרין להכניסו בכריתו דברית גימטריא וכן האתיות של תרי"ב לפי הנ"ל אתי שפיר דיכולים לברך להכניסו אף קודם הפריעה.

הרה"ג פנחס מנחם דאוויד שליט"א ירושלים מה"ס דברי פנחס

נראה לצייין דבספרי דברי פנחס פרשת לך תרצתי קושיא זו בעוד אופן ע"י"ש.

הרב שאול מרגליות שליט"א מודיעין עילית

נראה לצייין עוד תירוץ מהג"ד רפאל קצנלובגן ז"ל דבמדרש איתא שאברהם פרע אע"פ שלא נצטווה, והרא"ש בברכת פרק ב' סימן ה' כותב שגם מי שלא נצטווה יכול לברך וצונו, וא"כ יכולים אנו לומר גם על הפריעה בכריתו של אברהם אבינו שגם הוא נהג כך.

כשמלן אדם גדול האם יש מצוה לעשות פריעה

מה שהבאתם מחלוקת הפוסקים כשמלן אדם גדול האם צריך לעשות פריעה.

הרב יוסף דע יונג שליט"א כולל ישיבת מיד ירושלים

נראה להעיר מהא דאיתא בגמ' מהר"ק ציד ע"א ויחד יתרו דלחד מ"ד הכונה שעביר חרב חדה על בשרו ומל את עצמו, והקשה שם המהרש"א וז"ל ואיכא למדק דהיאך לא היה יתרו נימול כבר שהרי ממדין היה, ומדין מבני קטורה הוה שחייבין במילה כדמוכח בפ"ד מיתת כמ"ש שם לפי הרמב"ם בפירוש ההלכות ע"ש וז"ל דלענין פריעת המילה קאמר הכא שהעביר חרב חדה על בשרו להעביר ציצין המעכבין הפריעה דאברהם לא היה נצטווה על הפריעה, חזינן דדעת המהרש"א שגדול נמי צריך פריעה.

מדוע מצות מילה הרגיע את דוד המלך יותר משאר כל מצוות

מה שהקשתם בשם הראשונים על הגמ' מנחות מ"ג ע"ב שדוד המלך היה בבית המרחץ ונצטער שהיה ערום מן המצוות, נסתכל על המילה ונתישבה דעתו, דיש להקשות מדוע מצות מילה הרגיע אותו יותר משאר כל מצוות, הרי מצות מילה לא קיים עכשיו רק בזמנים אחרים, א"כ מדוע נתישבה דעתו רק ממצות מילה, ותרצתם בכמה אופנים.

הרב יוסף מאיער שליט"א וויליאמסבורג

מה שהבאתם תירץ בשם החתם סופר ועוד אחרונים דהמעשה לא היה בבית המרחץ ממש, אלא שהיה רוחץ עצמו מהמצוות, והיה מצטער שאין לו שום מצוה אשר היתה בלי שום כוונה אחרת, דבכל המצוות מצא שהיה לו בזה פניות, ורחיצה מלשון "רחצו והזכו הסירו רע מעלליכם" שע"ה א' ל"ז וכשנוכר במילה שבוה ודאי לא היתה לו שום כוונה וזה היה בקטנות נתישבה דעתו, יש לצייין דכן כתב בספר רב ייבי תהלים סימן נ"א בשם הבעל שם טוב.

הבה"ח שלמה הלוי שישא שליט"א ישיבת מהר"ם ורשנסיק

נראה לתרץ ע"פ מה דאיתא בגמ' נדרים ל"ב ע"א גדולה מילה ששקולה כנגד כל המצוות לכן פידח שהיה ערום מן המצוות לכן נרגע ממילה שהוא שקול כנגד כל המצוות.

תגובות אפשר לשלוח ליום ג' בערב בלבד להרב אשר אנשיל שוורץ שליט"א לפקס המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com לביירוים בכל ענייני המערכת, בטל: 057-3166560 מי שמעוניין להצטרף לאלפי המנויים בא התקשר למערכת